תלמוד בבלי · אחרונים · אור הישר · סדר נזיקין

אור הישר על משנה עדיות

הרב שמואל יצחק הילמן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אור הישר על משנה עדיות

הרב שמואל יצחק הילמן

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אור-הישר-על-משנה-עדיות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ו 5
משנה ז 6
משנה ח 6
משנה ט 6
משנה י 6
משנה יא 7
משנה יב 7
משנה יג 7
משנה יד 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 11
משנה ז 11
משנה ח 12
משנה ט 12
משנה י 12
פרק ג 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 15
משנה ו 15
משנה ז 15
משנה ח 15
משנה ט 16
משנה י 16
משנה יא 16
משנה יב 16
פרק ד 17
משנה א 17
משנה ב 17
משנה ג 17
משנה ד 17
משנה ה 18
משנה ו 18
משנה ז 18
משנה ח 18
משנה ט 18
משנה י 18
משנה יא 18
משנה יב 19
פרק ה 19
משנה א 19
משנה ב 19
משנה ג 19
משנה ד 20
משנה ה 20
משנה ו 20
משנה ז 20
פרק ו 21
משנה א 21

משנה ב 21
משנה ג 21
פרק ז 21
משנה א 21
משנה ב 22
משנה ג 22
משנה ד 22
משנה ה 22
משנה ו 23
משנה ז 23
משנה ח 23
משנה ט 24
פרק ח 24
משנה א 24
משנה ב 25
משנה ג 25
משנה ד 25
משנה ה 25
משנה ו 26
משנה ז 27

פרק א

משנה א
שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן והלל אומר כו' והנה בריש נדה כתבו התוס' דכל פלוגתתם הוא לתרומה וקדשים אבל לחולין לכו"ע דיה שעתה דאוקמה לה בחזקת טהורה והקשו שם מ"ש מכל ספק טומאה דברה"י טמא ודאי אף לחולין כדגמרינן מסוטה ותירצו דמסוטה ילפינן רק טומאת מגע אבל לא טומאה דאתיא ע"י ראיית גופה, וכן כפלו דבריהם שם די"ז סוף ע"ב, וע' נובי"ק חי"ד סי' נ"ה ובתנינא שם סי' ק"כ בהגה"ה.

משנה ב
חמשת רבעים חייבין ר' יוסי אומר חמשה פטורין חמשה ועוד חייבין, ע' תוס' שבת ט"ו ע"א ד"ה ר' יוסי ובמש"כ שם עה"ג,

משנה ג
הלל אומר מלא הין שאובין פוסלין המקוה, ע' במפרשים ובספר זרעא דיוסף סי' א'.

משנה ד
ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלו ללמד לדורות הבאים שלא יהא אדם עומד על דבריו שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם, הנה ענין זה דומה להא דהתנא חשיב באבות פ"ה מ"ז בין שבעה דברים בחכם מה שהוא מודה על האמת וכדהאריך בזה התוי"ט בפרקין לקמן מי"ב בשם הרמב"ם ע"ש, ובביאורי הגר"א לאבות שם הורה על מדה זו בפסוק וישמע משה וייטב בעיניו וע"פ דרשתם בזבחים ק"א ע"א ע"ש, וע' מה שהארכתי בחידושי לזבחים שם בדברים נכונים בס"ד.

משנה ה
שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין, ע' תוס' ב"ק פ"ב ע"ב ד"ה אתא ובגיטין ל"ו ע"ב ד"ה אלא ובע"ז ל"ה ע"ב ד"ה מכלל.

משנה ו
א"ר יהודא א"כ למה מזכירין דברי היחיד בין המרובין לבטלה שאם יאמר האדם כך אני מקובל יאמרו לו כדברי איש פלוני שמעת, הנה כה"ג אשכחן ביבמות קכ"ב ע"א הא קמ"ל דאי משכחת סתמא דאין משיאין ב"ש היא, וע' תוס' ברכות מ"ז סוף ע"א עירובין ספ"ק ד"ה אמר סוכה ל"ה ע"ב ד"ה אמר.

משנה ז

ב"ש אומרים רובע עצמות מן העצמים בין משנים בין משלשה ובה"א כו', ע' נזיר נ"ב ע"ב ובס' חזון איש סי' כ"א.

משנה ח

כרשיני תרומה בש"א שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה בה"א שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטומאה שמאי אומר יאכלו צריד רע"א כל מעשיהם בטומאה, הנה מה דבמשנתינו פתח רק בכרשינין פי"ב ה"ז מה' תרומות כתב התלתן והכרשינין י"ל משום דהרמב"ם פסק כב"ה גם בתרומת של תלתן בפ"ב מ"ג דמע"ש דכל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה, כמו גבי כרשיני תרומה דהתם משנה ד' ודהכא, משו"ה כיילינהו כחדא, משא"כ במשנתנו ובמשנה דמע"ש פלגינהו, משום דבעי להשמיענו בכרשיני תרומה פלוגתא דב"ש וב"ה שמאי ור"ע מה דלא פליגי בתלתן ע"ש.

אולם בהא דהרמב"ם מסיק שם לפיכך נותנין תרומת תלתן וכרשינין לכהן עם הארץ, שפיר הקשה הכ"מ לכאורה הלא זהו רק לר"ע דהכא ודמע"ש דס"ל כל מעשיהם בטומאה. ועפ"ז שפיר אזיל לטעמיה בפ"ד מ"ט דחלה דמתיר לתת לכהן ע"ה ע"ש, משא"כ הרמב"ם לפ"מ דפסק כב"ה, ובכלל הלא קיי"ל הלכה כר"ע מחבירו ולא מחביריו כו' ע"ש.

ולעד"נ דבלשון הרמב"ם שם על אתר מתורץ קושיתו שכ' וז"ל הואיל ואינו מאכל אדם ה"ז מותר לעשות כל מעשיהן בטומאה כו' ע"ש, ולפ"ז הרי כוונתו להשמיענו דכיון דלאדם נאכל רק מדוחק, ולהכי אע"ג דלכתחילה צריך להיות נזהר בעת שרייתן במים מטומאה, כיון דלא שכיח שיהיו נאכלין לאדם להכי לא גזרו בזה אפילו לב"ה. והאי לפיכך קאי על הואיל ואינו מאכל אדם ע"ש.

משנה ט

הפורט סלע ממעות מע"ש בש"א בכל הסלע מעות ובה"א בשקל כסף ובשקל מעות, ע' בת' מהרי"ק סי' צ"ה.

משנה י

הפורט סלע של מע"ש בירושלים בש"א בכל הסלע מעות ובה"א בשקל כסף ובשקל מעות, ע' משה"ק התוס' בזה בב"מ מ"ה ע"א ד"ה בכל הסלע ומאי דמיישב לקושיתם שם במעיני החכמה מהדורא בתרא.

משנה יא
כסא של כלה שנטלו חפויו ב"ש מטמאין וב"ה מטהרין כו', והנה במס' כלים פכ"ג מ"ד אהא דכסא של כלה ומשבר של חיה דקאמר ר' יוסי אין בהם משום מושב כ' שם הר"ב דפליג אמתניתין דהכא ע"ש, ובאמת קשה לאמר דר' יוסי יפלוג על ב"ש וב"ה, והתוי"ט כ' שם דלא אתפרש טעמא דר' יוסי וע"ש בתפא"י, וע"ע מש"כ בזה במשנה אחרונה לכלים פכ"ב מ"ד.

משנה יב
האשה שבאה ממדה"י ואמרה מת ואמרה מת בעלי תנשא מת בעלי תתייבם כו', ע' בת' הרדב"ז ח"ג סי' תקמ"ב ובנובי"ק חאה"ע סי' מ"ב.

משנה יג
והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה כו', התוס' בגיטין מ"א ע"ב ובחגיגה ד"ב ע"ב הקשו אמאי לא נקט קרא דפרו ורבו ע"ש מה שתירצו, ולולא דבריהם היה נלע"ד עפ"מ דאמרינן בסנהדרין נ"ט ע"ב דקרא דפרו ורבו לישראל נאמרה ולא לבני נח, והכא הלא אייריי בעבד כנעני לא שייך ביה האי קרא. רק קרא דלשבת יצרה דודאי לכלל האדם נאמר. אכן קשה אהא דמגילה כ"ז ע"א דשם אייריי בישראל ואפ"ה אייתי קרא דלשבת יצרה דהוא מדברי קבלה, ולא נקט הכתוב דפו"ר דאורייתא וצ"ע.

משנה יד
כלי חרס מציל על הכל כדברי ב"ה ובש"א אינו מציל אלא על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס כו', ע' ר"ש כלים פ"ט מ"ב ושם פ"י מ"א ובטורי אבן לחגיגה כ"ב ע"א.

פרק ב

משנה א
ר' חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה כו', ע' מה שהאריך בזה בדורש לציון דרוש ח'.

משנה ב
א"ר חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עוד יוצא לבית השריפה, ע' אור שמח פי"ט ה"ט מפסוה"מ.

שם א"ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו, ע' תוס' זבחים ק"ד ע"א ד"ה אמר ר"ע ובמש"כ בחידושי שם,

משנה ג

אף הוא העיד על כפר קטן כו' ובא מעשה לפני חכמים והתירו לפי דרכך אתה למד שהאשה כותבת את גיטה כו', ע' בחידושי הרשב"א לגיטין ד"כ ע"ב בד"ה ובא מעשה ובת' הגרע"א סי' ל"ז ובקצוה"ח ונה"מ ר"ס קצ"א.

שם ועל מחט שנמצאת בבשר שהסכין והידים טהורות והבשר טמא, והנה בפסחים ד"כ ע"א אמרינן האי בשר דאיתכשר במאי כו' אר"י אמר שמואל כגון שהיתה פרה של זבחי שלמים והעבירה בנהר ושחטה ועדיין משקה טופח עליה. ופירש"י להכי נקט פרה של זבחי שלמים לפי שהעור והבשר לבעלים והמתעסק ליפות העור והבשר כו', אולם בקצוה"ח סי' ת"ו כ' הטעם, לפי דבהכשר מים בעינן שינתנו לרצון הבעלים וקדשים לית להו בעלים אבל שלמים שהם קדשים קלים וכריה"ג דס"ל ממון בעלים הוא ובפ' מרובה ע"ו ע"א פירש"י דלריה"ג בשעת טביחה אכתי ממון בעלים הוא ולהכי נקט שלמים ע"ש מה שהאריך בזה.

ולע"ד קשה, ראשונה הלא בספרא חובה פרק כ"ב פליגי כמה תנאים עליה דריה"ג בדרשה זו וע"ש בהתוה"מ סי' שע"ב. והשתא מנ"ל להגאון בעל קצוה"ח לאוקים משנה דעדיות דוקא אליבא דריה"ג, ועוד הרי רש"י פי' בב"ק י"ב ע"ב דלהכי ס"ל לריה"ג, דמחיים הוא ממון בעלים שאחריות הוא עליו ע"ש, ורש"י גופיה ס"ל במעילה י"ס ריש ע"א ובחולין קל"ט ע"א דהסתלקות האחריות הוא משהביאו לעזרה. ולדברי התוס' שם כ"ב ע"ב משמסרו ליד כהן ע"ש, עכ"פ בשעת שחיטה כבר נסתלקה אחריותו ולית ליה בעלים, לפ"ז שפיר בחר לו רש"י בפסחים לפרש, דהלכך נקט פרה של זבחי שלמים לפי שהעור והבשר לבעלים ומתעסק ליפות העור והבשר כו', ועפ"ז גם להא מילתא לא פקע מיניה שם בעלים, שיועיל ניחותיה ורצונו לענין הכשר ג"כ, וזהו אליבא דכו"ע, ואין אנו צריכים לאוקים משנתנו בפלוגתא ודוקא אליבא דריה"ג כנלע"ד,

עוד יש להעיר דהרמב"ם בפיה"מ פי' הכא והוא כשיכיר אותה שהיא המחט שנטמאה במת ואבדה לו כו' ע"ש. וזהו ע"פ אוקימתת דב יהודא א"ר בפסחים י"ט ע"ב דאל"ה הא לא גזרו על ספק הכלים שבירושלים, ובספ"י מה' טו"א כ' הרמב"ם וז"ל וכן אם היתה הפרה חסומה מחוץ לירושלים אע"פ שאין המחט ידועה הרי הבשר טמא מפני שנגע בכלים הנמצאין מחוץ לירושלים ע"ש, וזהו כר' יוסי ב"ר אבין בפסחים דאוקים הכי ובספק מחט, ופירש"י וז"ל וכגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלים דודאי

מעלמא אתי דמשנכנסה לשם לא בלעתה דהוו להו ספק כלים של מקומות אחרים עכ"ל, וקשה דביו"ד סי' נ"א פסקינן כרב אשי בחולין מ"ח ע"ב דמחטא דאשתכח בבשרא כשרה, והרא"ש כ' שם דהכי נהוג עלמא להכשיר בין קופא לגיו או קופא לבר לפי שהבהמה מתחככת בכתלים ואפילו נכנס דרך קופה דוחק ועובר בעומק הירך ע"ש, ולכאורה נימא שם דספק דאורייתא הוא דלימא דרך פנים אתא המחט וניזל לחומרא ואמאי מכשירין, ובע"כ דבהא דאמרו דנתחככה בכתלים כדרך הבהמות נקטו בזה דאפילו ספק אין כאן רק ודאי דרך דופן הבהמה בא לה מבחוץ ולא מבפנים, ולפ"ז קשה הכא מה יועיל לנו בזה שבאתה חסומה מחוץ לירושלים כיון דבמחט שנמצאת בבשר תלינן שבא דרך דופן ע"י שנתחככה בכותלים א"כ גם הכא אפ"ל שנתחככה בכותלי ירושלים גופה, וא"כ ספק מחט הוא ועל ספק כלים שבירושלים לא גזרו ואיך נטמא הבשר ודוחק להוסיף על אוקימתא דפרה חסומה שראינו נמי שלא נתחככה בכותלים משבאת בשערי ירושלים וצ"ע כעת.

משנה ד

שלשה דברים א"ר ישמעאל לפני -חכמים בכרם ביבנה על ביצה טרופה שהיא נתונה ע"ג ירק של תרומה שהיא חבור ואם היתה כמין כובע אינה חכור, והנה בברכות כ"ז ע"א א"ר כהנא הלכה כר' יהודה הואיל ותנן בבחירתא כוותיה ופירש"י עדיות קרי בחירתא שהלכה כאותן עדיות ע"ש ולפ"ז קשה דבטבו"י פ"ג משנה ב' נשתנית צורת ההלכה דמשנתינו, וגם בזה איכא פלוגתא דת"ק ור' יוסי ע"ש, והרמב"ם בפ"ח ה"ד מטומאת אוכלין נמשך אחר לשון ודין המשנה דבטו"י ונאיד ממשנתינו דעדיות, ואפ"ל דבדוקא נקיט רש"י בברכות שם שהלכה כאותן עדיות, היינו היכא דתנן בלשון העיד, וכן פירש"י בחולין י"ח ע"ב וז"ל והכי הלכתא דכל עדות הלכה היא ועמש"כ בחידושי לחולין שם, ולפ"ז י"ל משום דבמשנתינו לא נקיט בלשון העיד כמו במשניות אחרות וכמו אהא דברכות שם, ולכן אינו משועבד הרמב"ם לפסוק כמותה משום דנשנית במס' עדיות ודוחק וצ"ע.

משנה ה

המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה לחה פטור ועל הצד נחש בשבת אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור ואם לרפואה חייב, והנה בשבת ס"פ האורג חשיב שמואל תלת מילי דפטור ומותר צידת צבי וצידת נחש ומפיס מורסא, ולפ"ז לכאורה הו"ל לתנא דמשנתנו לכלול כל הני תלתא, דהא כולהו בני בקתא חדא נינהו דפטור ומותר לכתחילה ומ"ט שייר צידת צבי, די"ל עפמש"כ התוס' שם ד"ג ע"א בד"ה

בר מהני תלת דגם צידת נחש דהכא מיירי בדליכא סכנה ויוכל להנצל בענין אחר אלא משום צערא שרו ליה רבנן כמו במפיס מורסא ע"ש, ועפ"ז ניחא דהכא לא חשיב רק הני דמשום צערא התירו דליתא בצידת צבי.

והנה בשבת שם הוכיח דצידת נחש דהכא במתעסק בו שלא ישכנו דפטור ומותר, הוא מדתנן דכופין קערה על עקרב שלא תישך, והקשה הגרע"א ז"ל בחידושיו לאו"ח סי' ק"ד מאי ראיה היא זו הלא בברכות ל"ג אמרינן אהא דתנן היה עומד בתפלה ונחש כרוך על עקבו לא יפסיק ל"ש אלא נחש אבל עקרב פוסק ע"ש ולפ"ז מאי ראיה מעקרב לנחש דילמא בעקרב פטו"מ משום שהוא מועד יותר משא"כ בנחש אפשר דפטור אבל אסור ונשאר בקושיא, ובקרבן נתנאל על הרא"ש ס"פ האורג העיר נמי בקושיא זו ותירץ דסוגיא דשבת פליג על רב ששת דברכות דמחלק בין נחש לעקרב אלא ס"ל דשוין הן לענין סכנה ע"ש, אמנם כבר הקדימם בקושיא זו הב"ח בהגהותיו לשבת ק"ז ע"א שם ותירץ עפ"מ שמצא בתוס' שבת ד"ג ע"א דבמשנתנו אין הטעם משום סכנה רק מכח מלאכה שאצ"ל דהוא משום צערא כנ"ל, ובזה אין חילוק בו בין נחש לעקרב ע"ש, ולכאורה איכא למידק ע"ד הב"ח במש"כ שמצא בתוס' כו', הלא דברי התוס' היא גמרא ערוכה כמעט על מקומו שם ק"ז ע"ב ר"פ שמונה שרצים דמפיס מורסא וצידת נחש הן משום משאצ"ל ור"ש ע"ש, ואפ"ל משום דהתם איכא דמתני הא דר"ש אמפיס מורסא ואיכא דמתני לה אהא דצד נחש, ולפ"ז היה אפ"ל כדאמרינן בעלמא מאן דמתני אהא כש"כ אהא אבל מאן דמתני אהא כו', וא"כ אין לנו שום הכרעה מדברי הגמרא, די"ל דמאן דמתני הא דר"ש אמפיס מורסא פליג אמאן דמתני ליה אצד נחש, ואיהו ס"ל דהתם אין הטעם כלל משום משאצ"ל רק משום חשש סכנה, ועפ"ז לא פסיקה ליה להב"ח להביא ראיה מדברי הש"ס גופה דהוא משום מלשאצל"ג, ורק משום דהתוס' החליטו דפטו"מ דצד נחש הוא משום מלאכה שאצל"ג ולא משום סכנה עפ"ז שפיר תירץ דאין חילוק בין נחש לעקרב.

ואין להקשות מנ"ל להתוס' דילמא מאן דמתני אמפיס מורסא פליג באמת וס"ל דצד נחש פטו"מ משום סכנה. דז"א דאם היה סכנה בדבר א"כ מה חידש בזה שמואל ומה צריכים להביא לזה ראיה ממשנה דועל עקרב שלא תישך, הלא הוא שמואל גופיה הכריע ביומא פ"ה ע"ב דין פקו"נ בשבת מקרא דוחי בהם ולא שימות בהם וע' לבוש סי' שט"ז ס"י. ובע"כ במשנתנו דאיירי שמואל אין בזה סכנה ברורה ואפילו ספק סכנה, רק פן ואולי יבוא הנחש לנשכו לזה התירו לו לכתחילה צידה זו משום צערא דהוא משאצ"ל, ובזה שוה עקרב לנחש.

ובכעין זה מצינו בשבת מ"ה ע"א אהא דכדאי ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק דפירש"י סכנה, והק' בת' הגרע"א סי' סמך הלא בסכנה או ספק סכנה אפילו איסור דאורייתא נדחה ומאי צריך לסמוך אדר"ש אע"כ דאין כאן עתה בגדר ספק סכנה להתיר איסור בשביל זה אלא כיון דעל צד הריחוק הסתעפות סכנה מקרי שעת הדחק וסמכו אדר"ש ע"ש, ומכש"כ הכא דלא נזכר בזה שום סכנה רק מתעסק בנחש שלא ישכנו ובעקרב שלא תישך. ומתעסק בלשון הש"ס הוא כשלא מעוניין לצורך הנחוץ כדאמרינן סוף שבת מתעסק בעלמא אנא, ובכריתות י"ט אשר חטא בה פרט למתעסק ושמואל גופיה ס"ל שם ע"ב דמתעמק בשבת פטור ע"ש, לפ"ז בודאי דהכוונה הכא על חשש רחוק בהסתעפות סכנה וזהו רק מלאכה שא"צ לגופה, ודברי התוס' בשבת ד"ג ע"א שהביא הב"ח נשנה נמי שם צ"ד ע"א בד"ה ר"ש ובכתובות ד"ו ע"א ד"ה האי ובזבחים ס"פ כל התדיר וברשב"א לשבת ד"ג וברי"ן שם דק"ז וברמב"ן שם קכ"א ע"ב ובבעה"מ ר"פ שמונה שרצים, כולם כאחד יענו ויאמרו דהוא משום משאצל"ג ולא משום סכנה, ובנוגע לסוגיא דברכות ל"ג ע' איך שהבין הרמב"ם בפ"ו ה"ט מה' תפילה ואכמ"ל.

משנה ו

השום והבוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום שר' ישמעאל אומר יגמור משתחשך ור"ע אומר לא יגמור, ע' בת' הרמב"ם סי' קס"ה ובאור שמח פכ"א הי"ג מה' שבת.

משנה ז

השרץ בפי חולדה ומהלכת ע"ג ככרות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור, וקשה מה חידש לן ר' יהושע בעדותו, ממה נפשך אי הוה ספק טומאה זו ברה"ר הלא מקרא מלא הוא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, הרי רק ודאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק טמא ספק טהור יאכל, ואי ברה"י הלא כל ספק טומאה ברה"י מסוטה גמרינן ומה התם יש בו דעת לישאל אף כל שי"ב דעת לישאל כדאמרינן בספרי פרשת סוטה ובסוטה כ"ט ע"א, אבל ככרות אין בהן דעת לישאל, וע' חולין ד"ט ע"ב ובמש"כ בחידושי שם וצ"ע כעת.

שוב ראיתי בתוספתא ושם איתא דר"א מטהר ור' יהושע מטמא וחכ"א ודאי טמא וספק טהור (ובמנחת בכורים מהפך דר"א מטמא ור' יהושע מטהר ע"ש ומסתמא הוא להשוות גרסת התוספתא עם הא דמשנתנו) אמנם לפמש"כ איך שיהיה תמוה דעת כולם, המטהר מאי חידש כנ"ל והמטמא את הספק הוא נגד מקרא מלא כנ"ל, ודעת החכמים לטמא את הודאי, מבואר בקרא, ולטהר את הספק הרי כבר ילפינן מסוטה וצע"ג.

משנה ח

על סנדל של סיידים שהוא טמא כו' והודו לו, והנה הרמב"ם מפרש מנעל של עץ, והוא כפירש"י בשבת ס"ו ע"א, והראב"ד פי' של קש והוא כדעת התוס' דהתם וכמו שהוכיחו מהתוספתא ע"ש.

והנה התוי"ט הביא דברי הכ"מ פכ"ה הי"ח מה' כלים שכ' דחכמים פליגי על ר"ע והוא תמה עליו הלא בזה הודו לו ע"ש, ולע"ד י"ל דהכ"מ צירף לזה הא דתנינן עלה בתוספתא דכלים ב"ב פ"ד ולא הודו לו, ובתוספתא דמכילתין פ"א בלתי ברורה הגרסא הנכונה, ורק באור הגנוז ובמנחת בכורים תקנו הגרסא והודו לו, משמע שהוא כדי שתתאים גרסא זו עם משנתנו, אכן י"ל דהכ"מ נקט בתוספתא דהכא גרסת ולא הודו לו, כדי שתתאים עם גרסת התוספתא דכלים.

משנה ט

האב זוכה לבן בנוי בכח ובעושר ובחכמה כו', ועפ"ז מובן מה שדרשו חז"ל בע"ז ל"א ע"א מקום שיפול העץ שם יהו פירותיו, וכן אחז"ל נמי בב"ר ס"פ נ"ג וס"פ פ"ו זרוק חוטרא לאוירא ועל עיקריה הוא קאים, ואהא דמסיק ובמספר הדורות לפניו ראיתי פי' נכון מהגרי"מ נכד להגר"א ז"ל בהקדמתו לביאור הגר"א על שו"ע אה"ע שכ' דלא נימא דוקא האב היותר קרוב לבנו הוא זוכה לו כל המעלות והמדות הנ"ל, לכן הוסיף ר"ע ואמר מספר הדורות לפניו, לאמר כי גם אבי אביו וכן מכמה דורות לפניו במספר יוכלו המעלות והמדות להתעורר בו, ומדוייק הלשון זוכה לבן ולא קאמר זוכה לבנו כו' ע"ש, וזה מתאים גם עם הנסיון כאשר נראה לפעמים שנולדו מאנשים פשוטים בנים עם כשרונות נפלאים, ואין זה רק התעוררות הכשרונות שבאו להם מאבות אבותיהם מדורות הקודמים, וכן העידו חכמי הטבע.

משנה י

משפט איוב י"ב חדש משפט המצריים י"ב חדש, אפ"ל דשני משפטים אלו גם בחשבונן יש להם התקשרות זע"ז לפמש"א במד"ר ס"פ וירא ובפ' בשלח פכ"א סי' ז' שהשטן בא לקטרג על יצי"מ וקריעת י"ס והטרידו הקב"ה במעשה דאיוב, כן התוס' בשבת ריש ע"א הביאו בשם המדרש דהקב"ה הטריד את השטן בשעת מתן תורה שלא יקטרג, ושם בלתי מבואר במה הטרידו, ולפי המבואר הכא מובן דטרדה אחת במעשה דאיוב הספיקה על משפט מצריים וקריעת י"ס ומ"ת ביחד דכולם באותן י"ב חדש היו, וטרדת השטן במעשה דאיוב ג"כ מובן לפ"מ דאמרינן בב"ב ט"ז ע"א קשה צערו של שטן יותר משל איוב משל לעבד שא"ל רבו שבור חבית ושמור את יינה ע"ש.

אמנם ק"ק דהכא אמרינן דמשפט המצריים י"ב חדש, ואילו במדרש מבואר ורש"י הביאו בפ' וארא ז' כ"ה דכל מכה יחד עם ההתראה היתה משמשת חדש ימים ע"ש, ולפ"ז היתה משפט המצריים רק עשרה חדשים לעשר מכות, ואם נימא דמדרשות חלוקות הן תקשה מדוע נקיט רש"י לדברי המדרש ושביק לסתם משנה וצ"ע.
שם משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש שנאמר והיה מדי חדש בחדשו, ופי' הראב"ד משמע שהוא מדקדק על החדשים, וע' נחלת שבעה סי' כ"ב אות ה' ובס' דודאי השדה סי' מ"ח ובעקידה שער ס"ט.

פרק ג

משנה א

כל המטמאין באהל שנחלקו והכניסן לתוך הבית ר' דוסא בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין, וכ' הרמב"ם בפיה"מ ובספ"ד מטומאת מת דאין הלכה כר' דוסא בן הרכינס ע"ש, ונראה דהכא אין הטעם משום דהלכה כרבים, דהא בחולין קכ"ד ע"ב א"ר יוחנן דר' ישמעאל ס"ל כר' דוסא דהכא, אלא משום דר' יוחנן קאמר התם בלשון ר' ישמעאל ור"ד בן הרכינס אמרו דבר אחד כמובא גם הכא בפי' הראב"ד ע"ש, וכבר כ' הרשב"א בתשובה סי' שי"ד וז"ל כל כהני מילי כללי נינהו ומחכמת מחברי התלמוד להודיע ענינים גדולים דרך שתיקה מתוך סדורן לבד כו' וה"נ כל שראו חכמים שבאותו הדור שאין הלכה ככל אותן שאמרו כך שלא יצטרכו להאריך ולאמר אין הלכה כפלוני שאמר כך ולא כפלוני שאמר כך תפשו להם דרך קצרה ודרך כלל אמרו פלוני ופלוני אמרו דבר אחד ומזה יודע שאותם שכללו ביחד וספרו עליהם שאמרו דבר אחד דעתם בכל לאמר שאין הלכה כמותם וע"ש מש"כ עוד בסימנים תל"א ותרפ"ח וע"ע בב"מ ס"ט ע"א ובתוד"ה אלא שיטה ובריי"ף ובעה"מ רמב"ן ור"ן בפ"ק דסוכה גבי סוכה דירת קבע וכ"כ הרב הנשיא ר' יצחק ב"ר ברוך המובא בתמים דעים להראב"ד סי' רכ"ד כי כל מה שאמרו פלוני ופלוני אמרו דבר אחד אין הלכה כמותם אפילו הם מאה כי הם שיטה ועמש"כ בחידושי למנחות נ"ז ע"ב וה"ג במשנתינו דוקא משום דעלה א"ר יוחנן דר' ישמעאל ור' דוסא בן הרכינס אמרו דבר אחד משו"ה לית הלכתא כוותייהו, וע' תוס' ב"ק ס"ט ע"ב ד"ה אלא לעולם.

משנה ב

אוכל פרוד אינו מצטרף דברי ר' דוסא בן הרכינס וחכ"א מצטרף, וכ' הראב"ד דהיא היא משנתינו דטהרות פ"ח מ"ח וע"י משקה קאמרי רבנן מצטרף כו', וע' תוס' זבחים ק"ה

ע"ב ד"ה חיבור אוכלין ובמנחות כ"ד ע"א ד"ה צירוף כלי ובמל"מ פ"ד ה"ג מטומאת אוכלין.

שם מחללין מע"ש על אסימון דברי ר' דוסא וחכ"א אין מחללין. והרמב"ם בפ"ד ה"ט מה' מע"ש פסק כחכמים, מובן שהוא משום דסתם משנה דמע"ש פ"א מ"ב סתים כחכמים בלא שום פלוגתא, אבל אפ"ל נמי עפמש"כ במשנה הקודמת בשם הראשונים ז"ל, דכל היכא דאמרו בש"ס פלוני ופלוני אמרו דבר אחד לית הלכתא כוותייהו ע"ש, והכא ג"כ א"ר יוחנן בב"מ מ"ז ע"ב עלה, ר' דוסא ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ע"ש.

שם מטבילין ידים לחטאת דברי ר' דוסא וחכ"א אם נטמאו ידיו נטמא גופו, גם בזה סתימת המשנה בחגיגה י"ח ריש ע"ב הוא כחכמים כמש"כ המפרשים, וע"ש בירושלמי פ"ב ה"ה ובפ"מ שם.

משנה ג

חמש רחלות גזוזות מנה מנה ופרס חייבות בראשית הגז דברי ר' דוסא וחכ"א ה' רחלות כל שהן, הנה הכא בעדיות הביאו מכל המחלוקות דבמשנה ר"פ ראשית הגז ובברייתא שם קל"ז ובתוספתא שם פ"י ובספרי שפטים פיסקא קס"ו דפליגי כמה תנאים בזה, מכולם בחרו רק דברי ד' דוסא וחכמים, אמנם קשה על פירש"י שפטים שהביא רק דעת ב"ה ור"ע, ולא נקט כדתנן הכא בבחירתא, ועל כולם קשה לפ"מ דקא"ר יוחנן בחולין שם דר' יוסי דס"ל התם ארבע צאן, אמרה הכי מפי שמועה דחגי זכריה ומלאכי ע"ש וא"כ החליטו במשנה דעדיות נגד קבלה כזו, ובע"כ נמי דלכל הני תנאי דפליגי לא נתקבלו שמועות הנביאים להלכה וצ"ע כעת.

משנה ד

כל החוצלות מטמאות טמא מת דברי ר"ד וחכ"א מדרס, והנה הרמב"ם רפכ"ג מה' כלים כ' וז"ל המפץ הוא המחצלת שאורגין אותה מן החבלים ומן הסוף ומן הגומא וכיוצא בהן ואין המפץ בכלל כלים האמורין בתורה ואעפ"כ מתטמא הוא במדרס דין תורה שהרי דיבה הכתוב כל המשכב וזה ראוי למשכב ועשוי לו כו', וכן פירש"י נמי בב"ק כ"ה ע"ב וז"ל מפץ שמטמא בזב שראוי למשכב וכתיב כל המשכב אשר ישכב ועמש"כ בחידושי שם, ועפ"ז קשה כיון דטומאתו הוא מדאורייתא איך פליג ר' דוסא וס"ל דאינו מטמא מדרס וצ"ע.

משנה ה
הקלע שבית קבול שלה ארוג טמאה ושל עור ר"ד בן הרכינס מטהר וחכמים מטמאין כו' ע' תוס' שבת ס"ג ע"ב ד"ה מניין לאריג ובתפארת ישראל כלים פכ"ז מ"א ובס' חזון איש כלים סי' ל'.

משנה ו
השבויה אוכלת בתרומה דברי ר' דוסא וחכ"א יש שבויה אוכלת ויש שבויה שאינה אוכלת כו', והנה בגיטין פ"א ע"א ארבב"ח א"ר יוחנן משום ר' יהודא ב"ר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים ב"ש (פירש"י שהיו מחמירין בקדושת יוחסין כו') דורות האחרונים ר' דוסא דתניא שבויה אוכלת בתרומה דברי ר' דוסא כו', וכ' התוס' אע"ג דבאלו נערות דל"ו קאמר ר' יוחנן ר' יהודא ור' דוסא אמרו דבר אחד (פי' דר' יהודא נמי קאמר שבויה שנפדית הרי היא בקדושתה) והכא קאמר ר' יהודה גופיה בא וראה שלא כדורות כו' ותירצו דגם על עצמו היה קורא תגר א"נ לאו דבר אחד ממש קאמר כו' ע"ש, משמע מדבריהם דבתירוצם הראשון תירצו על ר' יהודה ובתירוצם א"נ כו' תירצו על ר' יוחנן. אבל לולא דבריהם ז"ל היה נלע"ד דאדרבה לא די דר' יוחנן לא סתר א"ע אלא דאיהו נמי לשיטתיה, עפמש"כ בחידושי לעיל בפרקין משנה א' ומשנה ב' בשם הראשונים ז"ל דהא דקאמר ר' יוחנן גם בשאר מקומות פלוני ופלוני אמרו דבר אחד הוא להורות דלית הלכתא כתרווייהו ע"ש, א"כ בכתובות נמי הא דא"ר יוחנן ר' יהודא ור' דוסא אמרו דבר אחד ג"כ לא אמר כן לחשיבותא אלא לגריעותא להורות דלית הלכתא כתרווייהו, ולפ"ז שפיר קאמר בגיטין בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דה"נ ר' דוסא מיקל בקדושת יוחסין ולית הלכתא כוותיה כדס"ל לר' יוחנן גופיה בכתובות שם, וע"ע נובי"ת חאה"ע סי' כ"ז.

משנה ז
ארבעה ספיקות ר' יהושע מטמא וחכמים מטהרין כיצד הטמא עומד וטהור עובר הטהור עומד והטמא עובר כו', וכה"נ בטהרות פ"ו מ"ב ומפרש הרמב"ם דלענין מצורע נשנית. וע' נגעים פי"ג מ"ז ובתוי"ט שם וברש"י ברכות כ"ה ע"א ובמפרשי התו"כ פ' תזריע בפסוק מחוץ למהנה מושבו ובכ"מ ומל"מ פ"י הי"ב מה' טומאת צרעת.

משנה ח
שלשה דברים ר' צדוק מטמא וחכמים מטהרין כו', הא דצריך מסדר המשנה לכפול ברישא ובסיפא ר' צדוק מטמא וחכמים מטהרין ע' במשנה אחרונה לכלים פי"ב מ"ה.

משנה ט

וטבלא שנחלקה לשנים, הנה משמע דפלוגתתם היא בזה, דלר"ג כל חלק השוה לפי שא"א לצמצם נחשב כרוב, ולהכי מטמא, ולדברי חכמים דמטהרין בע"כ דס"ל מחצה על מחצה אינו כרוב, ולפ"ז קשה בחולין כ"ח ע"ב דפליגי רב ורב כהנא אי מע"מ כרוב, ובהכרח דלאו דוקא בשחיטה פליגי דהא פשיט שם מתנור שחלקו לשנים, וא"כ אמאי ל"ק התם כתנאי או לימא כתנאי, ומכש"כ לפ"מ דמסיק התם דפלוגתתם רק לענין פסח אבל דכו"ע מע"מ אינו כרוב, והכא חזינן דעכ"פ פלוגתא דר"ג וחכמים הוא, וע' בתוי"ט כלים פי"ב מ"ו ומפרשים שם וצ"ע כעת, ועמש"כ בחידושי לחולין שם ולבכורות י"ז ע"ב ושם י"ח ע"א.

משנה י

שלשה דברים ר"ג מחמיר כדברי ב"ש אין טומנין את החמין מיו"ט לשבת כו', פי' ומיירי כשלא הניח עירובי תבשילין. ולענין הטמנת תבשיל אליבא דב"ש ע' בירושלמי ביצה פ"ב ה"ו ובש"ק וברידב"ז שם.

משנה יא

אף הוא אמר שלשה דברים מכבדין בין המטות ומניחין את המוגמר ביו"ט כו', הנה האי ביו"ט קאי גם על מכבדין בין המטות דרישא, וגם ר"ג דמיקל לא שרי לכבד אלא בין המטות וביו"ט. אבל כל הבית אסור לכבד כדכ' הרא"ש בביצה פ"ב סי' כ"א, ולפ"ז חכמים דאסרי אף ביו"ט, מכש"כ בשבת וכברייתא דשבת צ"ה ע"א, וע' ברמב"ם ומפרשים פכ"א ה"ג מה' שבת.

משנה יב

שלשה דברים ראב"ע מתיר וחכמים אוסרין פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומפרש הרמב"ם שהפרה היתה לאשה שהיתה בשכונתו כו' ע"כ, אולם הוא אחז כדברי הבבלי בשבת נ"ד ע"ב ובביצה כ"ג ע"א, אבל בירושלמי בשני המקומות שם מפרש אשתו היתה, וע"ש בפ"מ ובש"ק לשבת ס"פ במה בהמה.

שם ומקרדין את הבהמה ביו"ט כו', וכ' הרמב"ם וקירוד הוא הסרת הזבובים הקטנים הנאחזים בירכות הבהמות כו', וע' ש"ק לירושלמי ביצה פ"ב ה"ה ובמה"פ שם.

פרק ד

משנה א

אלו דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה ביצה שנולדה ביו"ט בש"א תאכל ובה"א לא תאכל, הרמב"ם בפיה"מ נקט אוקימתא דרבה ריש ביצה דמיירי בתרנגולת העומדת לאכילה וביו"ט שחל אחר השבת עסקינן והאיסור הוא משום הכנה, וע' תוס' עירובין ל"ח ריש ע"ב ובשאילתות ר"פ בשלח.

משנה ב

השוחט חיה ועוף ביו"ט בש"א יחפור בדקר ויכסה כו', וכ' הרמב"ם אינו ר"ל בכאן מי שעבר ושחט אבל הוא אומר מי שירצה לשחוט כשישאלנו האיך יהיה שוחט ביו"ט כו' ע"כ, ע' במגיד משנה ספ"ב מה' יו"ט ובלח"מ רפ"ג שם ובס' עמק הלכה חא"ח סי' ס"ח.

משנה ג

בש"א הפקר לעניים הפקר ובה"א אינו הפקר עד שיופקר אף לעשירים כשמיטה, ומפרש הראב"ד דבזה פליגי דב"ש סברי דהפקר לעניים הוי הפקר רק לעניים ולא לעשירים וב"ה סברי דבאופן זה אפילו לעניים לא הוי הפקר, אבל הרמב"ם בפיה"מ הכא וברפ"ו דפאה והר"ש שם ורש"י בב"מ ד"ל ע"ב מפרשים דהא דב"ש סברי הפקר לעניים הפקר הוא לענין פטור מן המעשר ע"ש, ולכאורה הלא דין הפקר דפטור מן המעשר הוא דין פרטי, ומדוע נאדו בפירושם מלשון פלוגתתם הנוגע לעצם דין הפקר זה כדפי' הראב"ד, וע' ברמב"ם פ"ב הט"ו מה' נדרים.

וי"ל לפ"מ דקשה נמי אפילו לב"ה אמאי לא יזכו העניים את ההפקר מטעם מתנה דלהם ודאי נתן ע"י הפקר זה, ובע"כ דאף אם יזכו העניים את התבואה בואה בתורת מתנה אבל יהיו צריכים להפריש מעשרות דרק הפקר פטור ממעשר וזכיה זו לאו משום לתא דהפקר אתא לידייהו, ולכן פירשו הראשונים ז"ל דכל מחלקותם תלוי על ציר חיוב מעשר, והראב"ד אע"ג דמפרש לענין עצם ההפקר, אבל בזה לא פליג וס"ל דלב"ש דזכו העניים מדין הפקר פטור מן המעשר כדפירש"י בב"מ שם ולב"ה אף אם יזכו חייבים במעשר דלאו הפקר הוא כנ"ל.

משנה ד

העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו בש"א אינו שכחה ובה"א שכחה, ע' תוספתא פאה פ"ג א"ר אילעאי שאלתי את ר' יהושע על עמרים נחלקו ב"ש וב"ה כו' ובמה שהאריך בזה במל"מ פ"ה ה"ג מה' מתנות עניים.

משנה ה
כרם רבעי בש"א אין לו חומש ואין לו ביעור ובה"א יש לו חומש ויש לו ביעור, ומפרשינן בקידושין נ"ד ע"ב טעמא דב"ה דגמרינן קדש קדש ממעשר כו'. וע' תוס' ברכות ל"ה ע"א ד"ה אחליה ובב"ק ס"ט ע"א ד"ה אימא ובמיוחסות להרמב"ן סי' קנ"ו ובש"ך יו"ד סי' רצ"ד סקי"ב ובעמק יהושע סי' ז' ובנועם ירושלמי פ"ה דמע"ש

משנה ו
חבית של זיתים מגולגלים בש"א א"צ לינקב ובה"א צריך לינקב ומודים שאם נקבוה וסתמוה שמרים שהיא טהורה, ע' ב"ק ק"ה ע"א תוד"ה אגף וביבמות ט"ו ע"ב תוד"ה צריכה ובר"ש מכשירין פ"ו מ"ה.

משנה ז
האשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר כדברי ב"ש ובה"א בפרוטה ובש"פ וכמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי, ע' כפתור ופרח פט"ז ובתשב"ץ ח"ב סי' רס"ח וסי' רצ"ב ובח"ג סי' רכ"ו ובת' חו"י סי' א' ובת' חוט השני סי צ"ז ובמש"כ הרמב"ן לפני הקדמתו לספרו תורת האדם.

משנה ח
ב"ש מתירין הצרות לאחין, וכ' הר"ב צרת ערוה מתירין אותה להתייבם לאחיו דלית להו דרשה דאשה אל אחותה לא תקח לצרור כו', ע' תוס' יבמות י"ג ריש ע"ב ובגליון הש"ס שם ובתוספות רע"ק פ"ק דיבמות אות י"ב.

משנה ט
שלשה אחים שנים מהם נשואים לשתי אחיות ואחד מופנה מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר כו', ע' אור שמח קונטרס זיקה אות ו'.

משנה י
המדיר את אשתו מתשמיש המטה בש"א שתי שבתות ובה"א שבת אחת, והנה בכתובות ס"א ע"ב אמרינן דב"ה גמרי לה מנדה, ועפ"ז מסופק שם בקרבן נתנאל לדידן דכל אשה עכ"פ בימי נדותה עד י"ב ימים יש לנו לאמר דאין כופין להוציא עד י"ב ימים ונשאר בצ"ע לדינא.

משנה יא
מי שנדר נזירות מרובה והשלים נזירותו ואח"כ בא לארץ בש"א נזיר שלשים יום ובה"א נזיר בתחילה, הנה בפי' רגמ"ה לתמורה י"ד סוף ע"ב כ' אהא דאבשלום הלך להביא כבשים מחברון וז"ל דאי לא תימא הכי נזירות דחוץ לארץ היא דנדר בשבתו בגשור

בארם ואין עולה לו מן המנין דהכי תנן במס' נזיר מי שנזר נזירות מרובה עכ"ל, וע' מה שנתקשה בדבריו בס' תורת הנזיר על הרמב"ם ספ"ב מה' נזירות.

משנה יב

אדם שהוא נתון תחת הסדק בש"א אינו מביא את הטומאה ובה"א אדם חלול הוא והצד העליון מביא את הטומאה, ע' בראב"ד פי"ז ה"ד מטומאת מת ובס' חזון איש לאהלות סי' י"ב.

פרק ה

משנה א

ר' יהודה אומר ששה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דם נבילות ב"ש מטהרין וב"ה מטמאין, וכ' הראב"ד דבמנחות מפרש אף כשטמאו ב"ה לא טמאו אלא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית כלומר וכיון שהוא קדוש דומה לבשר וגזרו עליו משום כזית נבילה עכ"ל, והנה במנחות ק"ד ע"א הק' התוס' כיון דדם חשיב כבשר א"כ אמאי איצטריך קרא לדם שרצים שהוא טמא במעילה י"ז ע"א תיפ"ל דחשיב כבשר ע"ש, והשתא לדברי הראב"ד הלא מצדה תברא, לפ"מ דקאמר דכל טומאתו היא רק ברביעית ומשום דאם יקרוש יעמוד על כזית ואז יהיה דומה לבשר להכי גזרו עליו, א"כ מהכא גופה מוכח דלאו כבשר הוא מן התורה אלא גזירה דרבנן. ומה מקום להקשות ל"ל קרא גבי דם שרצים, הלא התם איצטריך קרא לטומאה דאורייתא, ועמש"כ בחידושי לקמן רפ"ח וצ"ע כעת.

משנה ב

ר' יוסי אומר ששה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל כדברי ב"ש ובה"א אינו עולה ואינו נאכל, הנה ברמב"ם ושו"ע פסקו כב"ה, ובכלל הלא ב"ש במקום ב"ה אינה משנה כדאמרינן ביבמות ד"ט ע"א ובש"מ, ועפ"ז תמוה לשון הפרדס בסי' רמ"ז שהעתיק רק דעת ב"ש דהכא, וע' שבת י"ג ע"א ובת' ראבי"ה סי' קע"ג ובס' בעלי הנפש להראב"ד ריש שער הפרישה וצ"ע.

משנה ג

ר' ישמעאל אומר שלשה דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה קהלת אינה מטמא את הידים כדברי ב"ש ובה"א מטמא את הידים הנה בספ"ג דמס' ידים ובמגילה ד"ז ע"א נשנית מחלקותם דב"ש וב"ה בזה בשם ר' יהודא ור"ש ולא בשם ר' ישמעאל כמו במשנתנו ובכלל יש שם שינוי גרסאות.

משנה ד
ר' אליעזר אומר שני דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דם יולדת שלא טבלה בש"א כרוקה וכמימי רגליה ובה"א מטמא לה ויבש, ע' תוי"ט נדה פ"ד מ"ג ובתוס' חדשים ומשנה אחרונה שם ובאור שמח פ"ה מה' מטמאי מו"מ.

משנה ה
ארבעה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות מתו הנשואים לאחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואם קדמו וכנסו יוציאו ר"א אומר משום ב"ש יקיימו ובה"א יוציאו, והנה משנה זו נשנית ביבמות רפ"ג וכ' התוס' שם כ"ח סוף ע"א וז"ל וא"ת וכי טעמא דב"ש אתא לאשמעינן כו' ע"ש, ולולא דבריהם ז"ל היה נלע"ד דמשנה דהתם היא מהך דהכא, דר' אליעזר חשיב הדברים מקולי ב"ש ומחוסרי ב"ה כמו במשנה הקודמת, וככל הני תנאי דכולי פרקין ר' יוסי ור' ישמעאל דכולהו חשבי כל הני קולי דב"ש וחומרי דב"ה.

משנה ו
עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים אמרו לו עקביא חזור בך כו', ע' מה שהאריך במשנה זו בדורש לציון דרוש ד'. שם והוא היה מתיר שער בכור בע"מ שנשר והניחו בחלון ואח"כ שחטו וחכמים אוסרין. ופי' הרמב"ם לפי שאכילת הבכור הוא דוקא תוך שנתו כדכתיב לפני ה"א תאכלנו שנה בשנה והוא בין בתם בין בבע"מ כדתנן ר"פ עד כמה, ודרכו זה אחז ג"כ בפיה"מ לבכורות פ"ג שם ולהלכה בפ"ג הי"א מה' בכורות, ונלע"ד דלכך נאיד מפירש"י בבכורות כ"ה ע"ב אהא דקאמר בגמ' שם גזרינן דילמא אתי לשהוייה דהגזירה היא דילמא אתי לתקלת דגיזה ועבודה ע"ש, משום דבכעין זה הלא פלוגתא דתנאי היא סופ"ק דפסחים אי חיישינן לתקלה או לא, וביומא ס"ו ע"א פריך הש"ס נמי דאם נחוש לתקלה דגיזה ועבודה א"כ כל היכא דאמור רבנן ירעו עד שיסתאבו אבו ניחוש דילמא בתוך כך אתי לגוזזו ולעבוד בו ע"ש ולהכי הבין הרמב"ם דמש"א בש"ס דגזרינן דילמא אתי לשהוייה, היינו דעי"ז לא יאכלנו תוך שנתו ואין זה ענין לחששא דתקלה, והראב"ד בביאורו הכא נקיט כפירש"י ורמב"ם ביחד ע"ש.

משנה ז
בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזור בך בארבעה דברים שהייתי אומר ע' כוזרי מאמר שלישי סי' ס"ז ובעקידה שער ס"ג.

פרק ו

משנה א

ר' יהודא בן בבא העיד חמשה דברים כו', וכ' הרמב"ם אלו העדיות כולם מבוארים ועושים כהם ע"כ, ויל"ד לפ"מ דמשמע בבכורות ד"ל ע"ב דר' חנינא בן אנטיגנוס היה בדורו של ר' ישמעאל ור"ע, דהא ר' יהודא ור' יוסי שדרו רבנן לגבי בנו של ר"ח בן אנטיגנוס. וראיתי עוד לבעל דורות הראשונים במאמר ר' חנינא בן אנטיגנוס שכתב דעיקר זמנו היה לפני החרבן ובראשית ימי יבנה היה כבר מזקני הדור ע"ש, א"כ קשה מדוע לא קבעו בעדיות הא דהעיד ר' חנינא ב"א על מוגרמת שהיא כשרה כדאמרינן בחולין ס"פ הזרוע, והתם נמי הלכתא הכי כמו שהעיד, כדכתב רש"י על האי דינא שם די"ח ע"ב דכל עדות הלכתא היא, ואפ"ל דבעדיות לא חשיב רק מה שהעידו בו ביום שסלקוהו לשומר הפתח כדמשמע בברכות כ"ח ע"א, ועדותו של ר' חנינא ב"א על מוגרמת היתה בזמן אחר ולכן לא חשיב לה, וע"ע מה שהאריך במשנה זו בדורש לציון דרוש ו'.

שם ושמשיאין את האשה ע"פ עד אחד, ע"ל פ"ח מ"ה ובמש"כ בחידושי שם.

משנה ב

העיד ר' יהושע ור' נחוניא בן אלינתן איש כפר הבבלי על אבר מן המת שהוא טמא שר"א אומר לא אמרו אלא על אבר מן החי אמרו לו והלא ק"ו כו', וקשה הלא לפי סוגיא דנזיר נ"ג ע"ב ושם נ"ד ע"א ילפינן מקראי כמו לאבר הנחלל מן החי כן לאבר הנחלל מן המת וכמו לטומאת אהל כן לטומאת מגע, וע' ספרי פ' חקת פיסקא קכ"ז ובמפרשים שם וצ"ע כעת.

משנה ג

כזית בשר הפורש מאבר מן החי ר"א מטמא ור' יהושע ור' נחוניא מטהרים כו', ע' ברש"י ס"פ העור והרוטב ובר"ש כלים פ"א מ"ה.

פרק ז

משנה א

העיד ר' יהושע ור' צדוק על פדיון פט"ח שמת שא"ב לכהן כלום שר"א אומר חייבין באחריותן כו', הנה לשון זה נכון הכא דקאי על הבעלים, אבל בבכורות פ"א מ"ו וכן בירושלמי תרומות פ"ו ה"א דקתני המפריש פדיון פט"ח ומת ר"א אומר חייבין באחריותו, שם ודאי ט"ס דפתח המפריש וקתני חייבין. ובע"כ דגרסת הרמב"ן בה'

בכורות נכונה דנקט חייב באחריותו, וע"ע שם בתוי"ט וברי"ט אלגזי ובמש"כ בחידושי לבכורות י"א ע"ב ושם י"ב ע"ב.

משנה ב

העיד ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור, והנה לשון השו"ע ביו"ד ס"ס פ"ה ציר חגבים טמאים מותר, וע"ש בש"ך וט"ז פר"ח ופמ"ג ובמה"פ לירושלמי תרומות פ"י ה"ה.

משנה ג

העיד ר' צדוק על זוחלין שרבו על הנוטפין שהם כשרים כו', והנה מזה מוכח דלהיפוך הם פסולים, והיינו דחשש אבוה דשמואל ועביד לבנתיה מקוואות ביומי ניסן שמא ירבו נוטפין על הזוחלין כדאמרינן בשבת ס"ה ע"ב משום דאין הנוטפין מטהרין וע' ר"ש מקוואות פ"ה מ"ה ובאור זרוע ח"א סי' של"ז וסי' שס"ג ובש"ך יו"ד סי ר"א סקי"א ובח"ס חי"ד סי' רי"א.

משנה ד

העיד ר' צדוק על זוחלין שקלחן בעלי אגוז שהן כשרין כו', פי' שזה נקרא הויותן ע"י טהרה, וע' בפי' הראב"ד ובס' האשכול ה' מקוואות סי' סמ"ך ובת' הרא"ש כלל ל"א סי' ד' וסי' ז' וברי"ש מקוואות פ"ב מ"ג ובפרה פ"ו מ"ד וברי"ן פ"ב דשבועות ובת' מהר"ם פאדוואה סי' ל"א.

משנה ה

העיד ר' יהושע ור' יקים איש הדר על קלל של חטאת שנתנו ע"ג השרץ שהוא טמא שר"א מטהר, וקשה הרי טומאה דהכא אינו מטעם טומאת שרץ כמו בעלמא, דהא אם נגע השרץ בקלל טהור כדתנן בפרה פ"י מ"ג, ואינו רק משום גזה"כ דכתיב והניח מחוץ למחנה במקום טהור ומשו"ה צריכה ההנחה להיות מקום טהור, וכדמסקינן במשנה דפרה שם שאפילו הניחה ע"ג טומאה מדברי סופרים ג"כ טמא וכ"פ הרמב"ם רפי"ד מה' פרה ע"ש, וא"כ מ"ט דר"א דמטהר הלא בקרא כתיב שההנחה תהיה ע"ג מקום טהור ואין זה ענין להא דאמרינן בסנהדרין מ"ה ע"ב דר"א ס"ל דלא בעינן קרא כדכתיב, דהתם א"א בענין אחר דהא אין לו בהן יד בהן רגל, משא"כ הכא הרי יוכל להניח ע"ג מקום טהור, ודוחק לומר דר"א לשיטתו במנחות פ"ב ע"א דס"ל דנין אפשר משאי אפשר, ומה שפירשו דר"א הבין דההנחה היא בכלי טהור וכיון דהקלל הוא טהור אז אין נ"מ על מה מונח הקלל, דז"א דפשטא דקרא משמע דקאי על המקום, שהכלי מונח אחרי האספה בתוך הכלי וצ"ע, ועמש"כ בחידושי לפרה שם.

משנה ו

העיד ר' יהושע ור' פפייס על ולד של שלמים שיקרב שלמים שר"א אומר שולד שלמים לא יקרב שלמים וחכ"א יקרב כו', וכ' הרמב"ם דטעמא דר"א משום שמא יגדל מהם עדרים עדרים, והנה רש"י פי' בתמורה י"ח ע"א ושם ס"פ ולד חטאת דגזירה זו היא דלא ליתו לתקלה דגיזה ועבודה ע"ש, ולפ"ז יל"ד הלא תקלה עצמה תנאי היא כדאמרינן ביומא ס"ו ע"א ובספ"ק דפסחים, והשתא ר' יהושע ור' פפייט שהעידו שיקריב שלמים הלא לא חיישי לתקלה, וכל עדות הלכתא היא כדפירש"י בחולין י"ח ע"ב, ולפ"ז איך פסק הרמב"ם בפ"ו ה"ט מה' שמיטה דחיישינן שמא יגדל עדרים עדרים ע"פ הסוגיא דסוכה ד"מ וצ"ע, ועמש"כ בחידושי בכל המקומות שם.

משנה ז

תנור שחתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא שהוא טמא שר"א מטהר, וכ' הראב"ד וז"ל אם לא נתן ביניהם חול בודאי בלא למודים ובלא שום דבר הרי הוא טמא כי הוא מתחבר יפה מפני שכל חוליא כבדה נופלת על שלמטה הימנה אבל כשנתן חול בין החוליות החול אינו מניח אותו להתחבר יפה ועל כן היה ר"א מטהרו כו' ע"כ. הנה דוגמת דברי הראב"ד כתבו גם התוס' בב"מ נ"ט סע"א, ובכ"ז חילוק גדול ביניהם, דהתוס' כתבו דאם לא היה חול בינתים היה מודה ר"א דכלי חשוב הוא שהטפילה סביב לתנור מחברת החוליות כו' ע"ש, משמע מדבריהם דבזולת הטפילה לא היה מודה ר"א, משא"כ הראב"ד הרי כתב דאם רק לא היה החול בינתים אז היה מטמא ר"א רק מפני החוליות המכבידות מצד עצמן זו על זו, ועמש"כ בחידושי לכלים פ"ה מ"י.

שם הן העידו שמעברין את השנה בכל אדר שהיו אומרים עד הפורים, עמש"כ בחידושי עה"ת פ' בא בפסוק החדש הזה לכם.

משנה ח

העיד מנחם בן סגנאי על מוסף היורה של שולקי זיתים שהוא טמא כו', הנה המשנה בנויה על יסוד מה שחז"ל דרשו בחולין קי"ח ע"א קרא דוטמאים יהיו לכם כל שבצרכיכם לרבות את הידות ע"ש, ובאמת הוא עדיף מידות דידות הן תשמיש גברא לאחוז הכלי על ידו, משא"כ מוסף היורה הוא כמו חלק מגוף הכלי, ואם היד נקרא שבצרכיכם מכש"כ מוסף היורה.

והא דדרשו האי לכם לכל שבצרכיכם ולא כמו שדרשו כה"ג תיבת לכם לכל צרכיכם ספ"ב דמכות ובביצה כ"ח ע"ב ובסוכה ד"מ ע"א, כבר בארתי בזה דכל היכא דכתיב לכם הוא מיותר דודאי למי שמדבר להם ניתן הענין, ובע"כ דאתא לדרשה, ולהכי דרשו לכם

לכם ולא לעכו"ם לכם ולא לכלבים, ובקידושין נ"ב ע"ב וזה יהיה לך מקדש הקדשים לך לכל צרכיך ואפילו לקדש בו אשה וכל כה"ג, אכן התינח היכא דתיבה זו באה לתועלת, בזה נופל לאמר לכם לכל צרכיכם, משא"כ גבי טומאה דהוא העדר ההשתמשות מה מקום לכתוב שם לכם הרי אינו לצרכיכם, משו"ה הבינו דהאי לכם באה לדרשה באופן זה, לרבות את הידות, שהוא שבצרכיכם אל ההשתמשות שגם הם נטמאו.

משנה ט

העיד ר' נחוניא בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאת בגט, וכ' הרמב"ם וז"ל כיון שהנשואין נשואי תורה לפי שאביה השיאה אע"פ שאין לה דעת שלימה לפי שהיא חרשת תצא בגט ויהיה גירושיה גירושין גמורים עכ"ל. והנה ממש"כ אע"פ שאין לה דעת כו' משמע דזו היא כל הרבותא, וקשה מה השמיענו ר' נחוניא בעדותו, הלא כל נשואי אשה היא דבר תורה ומ"מ מתגרשת בעל כרחה הרי דאין צריכין דעתה, וקושיא זו היא נמי ע"פ פירש"י במשנה דגיטין נ"ד ע"א ע"ש, וביבמות קי"ב ע"ב פירש"י וז"ל ואפילו משגדלה ופקע כח אב מקבלת היא את גיטה, ושם קי"ג ע"א הוסיף רש"י ואין אביה מקבל גיטה ע"ש, וגם זה קשה דאף משגדלה לא אלים כח נשואיה מכל אשה בת דעת שנשאה מדעתה ורצונה ואפ"ה יוצאה בע"כ, ואי משום דאביה אינו מקבל הגט עבורה. ג"כ בלתי מובן מהיכא תיתי שיוכל לקבל גיטה, הרי תורה זיכתה לו רק לקדשה לאיש כדילפינן בסוטה כ"ג ע"ב מקרא דאת בתי נתתי לאיש אבל לא לקבל גיטה כדפירש"י גופיה דמשגדלה פקע כח האב, וא"כ אחרי כל הפירושים מה חידש ר' נחוניא דמשנתנו בעדותו וצ"ע כעת.

פרק ח

משנה א

העיד ר' יהושע בן בתירא על דם נבילות שהוא טהור, ולכאורה עדות זו היא כב"ש נגד ב"ה דפליגי לעיל רפ"ה, וכל עדות הלכתא היא כדכ' רש"י בחולין י"ח ע"ב וע' ברכות כ"ז ע"א רש"י ד"ה בבחירתא, ולפ"ז קשה על סדר רב עמרם המובא בתוס' סוכה ד"ג ע"א ובפי' רגמ"ה סוף בכורות, דחשיב ששה מקומות דפסקינן כב"ש נגד ב"ה, אמאי לא חשיב נמי הא דדם נבילות ע"ש, וי"ל דבירושלמי שקלים פ"ג ה"ב קאמר דמה דהעיד ר"י בן בתירא על דם נבילות שהוא טהור, הוא רק טהור מלהכשיר אבל לטמות מטמאה, וכ"כ הרמב"ם בפיה"מ הכא ובאבות הטומאות פ"א ה"ד, וע' שבת ע"ז ע"א רש"י ד"ה ב"ש מטהרין ובמש"כ בחידושי לעיל רפ"ה.

משנה ב

העיד ר' יהודא בן בבא ור' יהודה הכהן על קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת בתרומה כיון שנכנסת לחופה אע"פ שלא נבעלה, וכ' הר"ב דקטנה זו היא יתומה ועפ"מ שכ' לעיל ספ"ז דנשואיה לא היו אלא מדרבנן ואוכלת ג"כ רק בתרומה דרבנן כו' ועדות זו דמשנתנו הוסיפה על עדות דר' נחוניא בן גודגדא לעיל שם דאיהו איירי שנבעלה והם העידו כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה ע"ש, וממילא מובן דאם קטנה זו לא היתה יתומה רק שהשיאה אביה אז היתה אוכלת אפילו בתרומה דאורייתא.

והנה במשנה דנדה מ"ד ע"ב דחשיב כל הדינים בנוגע לבת שלש שנים ויום אחד פירש"י וז"ל בת שלש שנים ביאתה לכל דבר ע"כ, ומלשון זה משמע דקאי על כל הני דחשיב שם גם על נשאת לכהן תאכל בתרומה, והתם בע"כ שהשיאה אביה איירי דהיא קידושי דאורייתא דהא קתני וחייבין עליה משום אשת איש כו' ע"ש, ומכל הדברים נוכחנו דדברי הרמב"ם בפ"ו ה"ג מה' תרומות מקורו הוא דוקא ממשנה דנדה כדכ' הכ"מ, ואין לו שום שייכות להא דמשנתנו כדהורה שם הרדב"ז, ונסתפק בדעת הרמב"ם אי איירי בשהשיאה אביה או יתומה ונ"מ לאכילת תרומה דאורייתא כו' ע"ש. וכמש"כ הוא ברור לכל המעיין ברמב"ם שם.

משנה ג

העיד ר' יהושע ור' יהודה בן בתירא על אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהונה כו', ולענין כהנים בזה"ז שאין להם כתב יחוס שאינם כהנים ודאים אלא מפני חזקתם קורין אותם ראשון לתורה, כדכ' בת' הריב"ש סי' צ"ד ע' בת' מהרשד"ם חאה"ע סי' רל"ה ובשעה"מ פי"ט הכ"ג מה' איסורי ביאה וע"ע בת' הרשב"א סי' ת"א.

משנה ד

העיד יוסי בן יועזר איש צרידה על איל קמצא דכן כו', ע' מה שהאריך בזה בדורש לציון דרוש יוד.

שם ועל משקי בית מטבחיא דאינון דכיין. ע' ירושלמי חגיגה פ"ג ה"א לענין אם יצא לחוץ.

שם ודיקרב במיתא מסתאב ולענין דיקרב בדיקרב ע' ע"ז ל"ז ע"ב ובמה שהאריך בזה במל"מ פ"ה ה"ב וה"ג מה' טומאת מת.

משנה ה

העיד ר"ע משום נחמיה איש בית דלי שמשיאין את האשה ע"פ עד אחד, והנה עדותו היתה נחוצה לאפוקי מדעת ר"א ור' יהושע דס"ל במשנה דשילהי יבמות דאין משיאין

את האשה ע"פ עד אחד, ומשו"ת מסיק ר"ע על דבריהם שם לא ע"פ אשה ולא ע"פ עבד כו', משום דאיהו ע"פ שיטתו ס"ל דע"פ עד אחד משיאין, ואין להקשות הלא הלכה כר"ע מחבירו ולא מחבריו ואיך קבעו דעתו בבחירתא, די"ל משום דמלבד דעת נחמיה איש בית דלי הוא כן גם דעת ר' יהודא בן בבא לעיל רפ"ו ור"ג הזקן ביבמות קט"ו ע"א. וע' רש"י שבת קמ"ה ריש ע"ב ובת' הריב"ש סי' קנ"ה ובמל"מ פי"ב הט"ו מה' גירושין.

משנה ו

א"ר יהושע שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית כו' שקדושה ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לע"ל, ונראה דמש"א שמעתי קאי על הקבלה מאחד של שלשה הנביאים דמייתי ר' יוחנן בזבחים ס"ב. ופירש"י חגי זכריה ומלאכי שאחד העיד להם שמקריבין אע"פ שאין בית ע"ש, ולכאורה ע"פ קבלה זו כמ"כ העיד להם הנביא השני על המזבח ועל מקום המזבח וא"כ מאי האי דקא קשיא ליה לרב יוסף שם אלא מזבח, מנא ידעי וכמה אמוראים תירצו באופנים שונים ע"ש, ובע"כ דקבלה זו לא היתה מאומת לכולם, ובזה ניחא הא דכמה תנאים ואמוראים ס"ל דק"ר לא קדשה לע"ל, ואם הקבלה היתה מקובלת לכולם לא היה חולק בדבר, ור' יוחנן דנקיט הקבלה לטעמיה אזיל בשבועות ט"ז דאמר ע"פ נביא נאכלת וע"פ נביא נשרפת ופירש"י חגי זכריה ומלאכי היו שם ועל פיהם ברוה"ק עשו ואין טעם בדבר ע"ש. וכן ס"ל לר' יוחנן בזבחים ק"ז דמעלה בזה"ז חייב דק"ר קדשה לשעתה וקדשה לע"ל ע"ש ואע"ג דזה אין ענין לקדושת הארץ כדכ' התוס' בזבחים ס"ב שם, אפ"ה ר' יוחנן נקט הקבלה אף לקדושת הארץ כדא"ל לר"ל ביבמות פ"א ע"א מי סברת תרומה בזה"ז דרבנן וכן בירושלמי חלה פ' שתי נשים קא"ר יוחנן רבותנו שבגולה היו מפרשין תרומות ומעשרות ע"ש, והוא משום דאיהו ס"ל דקדשה לע"ל וע' בתוס' חולין ד"ז ע"א.

ורב יוסף דלא ס"ל הקבלה דמקריבין אע"פ שאין בית כנ"ל לטעמיה אזיל בזבחים מ"ה ובסנהדרין נ"א שהקשה לו אביי כל שחיטת קדשים לא ליתני הלכתא למשיחא, והשתא אי ס"ל לרב יוסף דמקריבין אע"פ שאין בית א"כ גם בזה"ז נוכל להקריב קרבנות ושחיטת קדשים לאו הלכתא למשיחא היא, ובע"כ דס"ל ק"ר ל"ק לע"ל וע' זבחים פ"ז ע"א תוד"ה הלכתא, ובהנחה זו מיושב כמה קושיות התוס' בש"ס ברווחא, כמו ס"פ התכלת גבי חביתי כה"ג ובזבחים ובסנהדרין שם וביומא י"ג שהקשו בכה"מ הלכתא למשיחא ע"ש, ולפמש"כ ניחא דהא דקאמר בש"ס הלכתא למשיחא הוא רק אליבא דרב יוסף דס"ל ק"ר לקלע"ל, ומוכרחין אנו לחכות בכל מעשה הקרבנות עד דאתא משיחה בב"א, משא"כ בכל המקומות שהקשו התוס' הוא אליבא דר' יוחנן דס"ל ק"ר קדשה לע"ל ומקריבין

אע"פ שאין בית ולאו הלכתא למשיחא הוא, וכמ"כ מיושב קושיות התוס' במנחות ע"ב ובשבת קל"ג ובפסחים ס"ט שהקשו אהני תנאי ואמוראי הלכתא למשיחא ע"ש, אולם לפמש"כ אפ"ל דאינהו ס"ל דמקריבין אע"פ שאין בית כנ"ל.

משנה ז

וחכ"א לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום בעולם שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו', וכ' הראב"ד דהאי לפני בוא יום ה' הוא יום אחד לפני ביאת המשיח כו' ע"ש, ועפ"ז ניחא בפשוטו לשון הש"ס בעירובין מ"ג ע"ב דקאמר דהא לא אתא אליהו מאתמול, אכן בפסיקתא ס"ס ל"ו ובילקוט ישעיה רמז של"ז שם מבואר דקודם שלשה ימים שיבא משיח בא אליהו כו' ע"ש, ולפ"ז צריך לפרש האי מאתמול דאמרו בעירובין דקאי על יום הראשון מהשלשה ימים, ועפ"ז בלתי מובן הסוגיא שם דכל השקלא וטריא הוא רק על חד יומא, ונ"מ לעבור על נזירותו, וע"ש בתוס' וצ"ע.